Carta de ciutats educadores

Lectura adaptada i simplificada

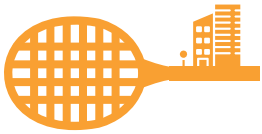

Diputació Barcelona | Àrea d'Educació

Des de la Diputació de Barcelona posem a disposició dels ens locals una eina pràctica per facilitar la comprensió i aplicació dels principis de la Carta de Ciutats Educadores en l'àmbit municipal.

Es tracta d'una versió simplificada i accessible de la Carta, elaborada amb l'objectiu d'ajudar els municipis a traduir els seus valors i compromisos en accions concretes i continuar avançant cap a polítiques educatives més integrades, transversals i connectades amb la realitat del territori.

El document recull els principals eixos i principis de la Carta amb un format clar i sintètic, pensat per esdevenir un recurs útil tant per als equips tècnics com per als responsables polítics en el desenvolupament de projectes, plans i iniciatives educatives locals.

Aquesta eina s'emmarca en el compromís de la Diputació de Barcelona amb els principis de les ciutats educadores i amb l'acompanyament als municipis en la construcció d'entorns més educadors, inclusius i cohesionats.

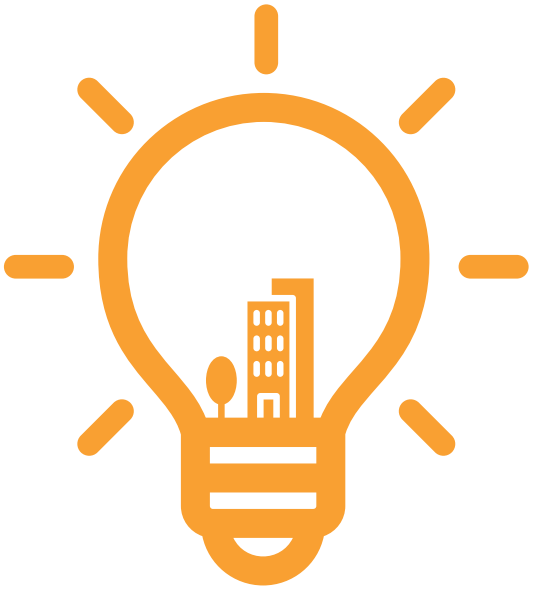

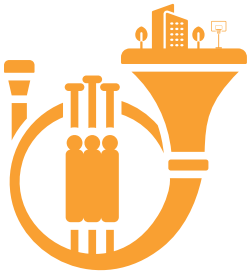

El dret a la ciutat educadora

01. Educació inclusiva al llarg de la vida 7
02. Política educativa àmplia 8
03. Diversitat i no discriminació cultural 9
04. Accés a la cultura 10
05. Diàleg intergeneracional 11

El compromís de la ciutat

06. Coneixement del territori 13
07. Accés a la informació 14
08. Governança i participació ciutadana 15
09. Seguiment i millora contínua 16
10. Identitat de la ciutat 17
11. Espai públic habitable 18
12. Adequació d'equipaments i serveis municipals 19
13. Sostenibilitat 20

Al servei integral de les persones

14. Promoció de la salut 22
15. Formació d'agents educatius 23
16. Orientació i inserció laboral inclusiva 24
17. Inclusió i cohesió social 25
18. Corresponsabilitat contra les desigualtats 26
19. Promoció de l'associacionisme i el voluntariat 27
20. Educació per a una ciutadania democràtica i global 28

El dret a la ciutat educadora

L'objectiu és garantir el dret a la Ciutat Educadora com a extensió del dret fonamental a l'educació, assegurant l'educació inclusiva, el respecte a la diversitat i l'accés a la cultura i l'educació al llarg i de la vida.

01
Educació inclusiva al llarg de la vida

El dret a la Ciutat Educadora es fonamenta en el dret universal a l'educació. Per al territori, implica garantir que tota la ciutadania disposi d'oportunitats d'aprenentatge al llarg de la vida. L'acció local ha de planificar, proveir i coordinar l'oferta d'educació formal i no formal de qualitat, equitativa i inclusiva.

Parlem de:

— Garantir l'accés a l'escola bressol i a espais d'atenció a la **primera infància**.

— Cooperar en la **planificació escolar** per garantir una oferta pública inclusiva, equitativa i de qualitat que afavoreixi l'escolaritat equilibrada i l'èxit educatiu.

— Participar en la planificació dels **estudis postobligatoris** per garantir l'accés a una oferta pública suficient, inclusiva, de qualitat i territorialitzada.

— Impulsar la f**ormació de persones adultes** i articular el mapa local de propostes de formació permanent.

— Vetllar per l'oferta de programes de noves oportunitats educatives per oferir a les persones joves que han abandonat el sistema educatiu vies reals de **retorn i reconnexió** al sistema educatiu, i de professionalització.

— Garantir **l'equitat, la inclusió i la igualtat d'oportunitats educatives** més enllà de l'horari lectiu. Vetllar per l'accés de qualsevol infant i jove a actuacions foraescola que puguin estar vinculades als seus interessos personals.

02
Política educativa àmplia

L'educació transcendeix els murs de l'escola per impregnar tota la ciutat i és l'eix de la transformació social. Cal superar la fragmentació sectorial i liderar una estratègia transversal coherent. Cal dotar-se d'instruments de planificació que alineïn l'acció del municipi per garantir el dret a la Ciutat Educadora i l'accés universal a oportunitats educatives de qualitat al llarg de la vida.

Parlem de:

— Integrar la **dimensió educativa en l'estratègia global** dels plans de mandat municipals, alineant totes les àrees o departaments sota una visió comuna per optimitzar recursos i reforçar l'impacte transformador de l'acció de govern.

— Desplegar una **política d'educació a temps complet**, articulant i connectant totes les modalitats d'aprenentatge amb les oportunitats de l'entorn. Es mobilitza l'Ecosistema Educatiu Local per construir itineraris d'aprenentatge personalitzats i coherents.

03
Diversitat i no discriminació cultural

Promoure polítiques d'acollida i una ciutadania intercultural que reconegui la diversitat com a riquesa. Cal garantir el dret a la diferència sense que això comporti desigualtat de drets, fomentant el diàleg, el respecte mutu i l'ús de la llengua catalana com a element vertebrador i d'oportunitats per a tothom.

Parlem de:

— Desplegar estratègies d'acollida i inclusió que, des d'una **perspectiva interseccional**, garanteixin el **sentiment de pertinença** de tota la ciutadania, promoguin el coneixement entre comunitats diverses i fomentin la mirada antiracista.

— Garantir l'aprenentatge i l'ús social del **català com a llengua comuna i de cohesió** de la ciutadania. Reconèixer i valorar les llengües maternes i cultures presents al territori, entenent el plurilingüisme com una riquesa cultural i una condició per al ple desenvolupament personal.

04
Accés a la cultura

El dret a la cultura és indissociable de l'educació. La ciutat ha de garantir l'accés equitatiu als béns culturals i promoure el dret a desenvolupar les capacitats creatives i a participar activament en la vida cultural. La pràctica artística és una eina irrenunciable per a l'èxit educatiu, el pensament crític i la cohesió social.

Parlem de:

— Impulsar escoles, aules o tallers municipals vinculats a l'art, i democratitzar l'accés als diversos llenguatges: **música, dansa, teatre, arts visuals i plàstiques**.

— **Transformar equipaments municipals** (biblioteques, museus i centres cívics...) en agents educatius i en infraestructures culturals i socials que vertebrin el territori. Promoure'n l'ús social i educatiu per part de les escoles i les famílies, fent de la cultura una eina d'inclusió i de cohesió social.

— Impulsar la **creació artística comunitària i la cultura popular** com a eines de transformació i apoderament amb la participació activa de la ciutadania.

— Impulsar programes estables en què **artistes, museus i equipaments culturals entrin als centres educatius**, i l'alumnat habiti els espais culturals.

— Incloure **fórmules d'accés equitatiu** a l'oferta cultural del territori.

05
Diàleg intergeneracional

La Ciutat Educadora ha de combatre la segmentació social per edats, promovent el respecte, el coneixement, la comprensió, la convivència i la cooperació entre totes les generacions. Cal fomentar la interdependència i el reconeixement mutu, i entendre que cada etapa vital aporta valor.

Parlem de:

— Impulsar comunitats **d'aprenentatge intergeneracional** des dels centres educatius i actuacions d'educació a temps complet. Vertebrar la continuïtat educativa tot construint ponts entre l'alumnat de primària i de secundària (mentoria entre iguals) i el territori a través de l'acompanyament a les entitats per al desenvolupament del Servei Comunitari.

— Promoure la implicació de l'alumnat i dels infants i joves en general, en actuacions contra l'aïllament social i la soledat no desitjada, enfortint els vincles amb l'entorn social i humà com a fórmula **d'aprenentatge de la cura, l'empatia i l'acompanyament**.

— Lluitar contra la discriminació per edat. Crear espais on la gent gran transmeti la memòria democràtica, la història local i els oficis tradicionals a les noves generacions. Aquest intercanvi reforça la **identitat comunitària** i garanteix la participació política i social de joves i grans com a ciutadania activa i necessària.

El compromís de la ciutat

L'objectiu és vertebrar el municipi com un entorn educador, habitable i sostenible, i fonamentar l'acció en el coneixement rigorós de la realitat, la governança participativa i l'adequació d'espais i serveis públics a les necessitats de la ciutadania.

06
Coneixement del territori

Governar amb dades. Fonamentar les decisions polítiques i tècniques en una anàlisi sistemàtica de la realitat local. Mantenir sistemes d'informació precisos sobre la població, el territori i els recursos per anticipar necessitats, detectar desigualtats i planificar l'acció socioeducativa i territorial amb visió estratègica i preventiva.

Parlem de:

— Impulsar i promoure la creació i el manteniment de **sistemes integrals de dades** del municipi sobre la situació demogràfica, social, econòmica, educativa i urbanística.

— Identificar, geolocalitzar i mantenir actualitzat el **mapa de recursos** educatius del territori.

— Traduir el coneixement del territori en fulls de ruta i instruments de **planificació estratègica** elaborats amb la participació de les parts implicades per a l'acció política i tècnica. Projectar escenaris de futur per planificar i dissenyar inversions amb criteris educatius, socials, urbanístics i d'equitat al territori.

07
Accés a la informació

Assegurar l'accés universal a la informació i a la tecnologia per combatre les bretxes digitals i socials. Oferir una comunicació clara i un acompanyament personalitzat que faci accessible l'administració. És prioritari dotar la ciutadania d'eines de pensament crític i cultura científica per interpretar la realitat davant la desinformació, promovent un ús ètic de la tecnologia.

Parlem de:

— Assegurar que la **comunicació i informació** municipal sigui **clara i comprensible** per a tothom amb l'eliminació de barreres burocràtiques i el llenguatge administratiu complex. Enfortir els canals d'atenció i informació i els portals de transparència per garantir que la ciutadania conegui els seus drets i els recursos i serveis disponibles.

— **Inclusió digital**, capacitació tecnològica i seguretat a la xarxa.

— Atenció als col·lectius que necessiten un suport singularitzat mitjançant punts especialitzats d'informació i orientació.

08
Governança i participació ciutadana

Promoure i enfortir la governança de les polítiques educatives locals i assegurar que es consolidi la Ciutat Educadora a través de l'Ecosistema Educatiu Local. Connectar els agents per superar la fragmentació, que garanteixi la corresponsabilitat i obri la presa de decisions a una participació ciutadana real.

Parlem de:

— Impulsar i consolidar el **consell d'educació municipal** com a estructura de governança de l'Ecosistema Educatiu Local perquè esdevingui l'àgora de la Ciutat Educadora i de les polítiques educatives locals.

— Enfortir la representació municipal activa als **consells escolars de centre** per garantir que la informació de les polítiques educatives locals arriba a la comunitat escolar.

— Reconèixer els **drets civils i polítics d'infants, adolescents i joves** i reconèixer-los com a ciutadania activa del present. Constituir i dinamitzar consells locals d'infància i adolescència i de joves i altres espais de participació per garantir l'enfocament de drets i donar-los protagonisme en el disseny de les polítiques de la Ciutat Educadora.

— Impulsar òrgans estables de **participació i mecanismes de democràcia activa** i digital per incorporar la diversitat de veus en la construcció de la ciutat.

09
Seguiment i millora contínua

Avaluar l'impacte educatiu, social i ecològic de les polítiques municipals. Recollir sistemàticament dades i evidències que permetin millorar la presa de decisions, optimitzar recursos, planificar i garantir la rendició de comptes i la transparència.

Parlem de:

— Posar en valor **sistemes d'avaluació** i indicadors d'impacte que també incorporin la veu dels usuaris.

— Participar en **estratègies** com els Cercles de Comparació Intermunicipals o l'Observatori de l'Educació Local per contrastar els resultats propis amb els d'altres municipis similars.

— Incorporar el **retiment de comptes** i la transparència, com una eina de pedagogia democràtica per explicar per què es prenen les decisions, quin cost tenen els serveis i quin benefici aporten a la comunitat, generant confiança en la institució.

10
Identitat de la ciutat

Preservar, difondre i reinterpretar la identitat local, el patrimoni i la memòria democràtica com a actius educatius vius. Enfortir el sentiment de pertinença i la responsabilitat compartida com a palanques estratègiques per acollir la diversitat i construir un projecte de convivència cohesionat.

Parlem de:

— Posar a l'abast dels centres educatius i de la ciutadania recursos per conèixer, estimar i protegir el **patrimoni cultural, social i natural local**.

— Promoure iniciatives que reforcin l'arrelament i el **vincle emocional** amb el municipi, especialment, entre infants, adolescents, joves i persones nouvingudes, com pot ser l'aprenentatge servei.

— Recuperació de la **memòria històrica local** com a element de comprensió, d'educació i de democràcia.

11
Espai públic habitable

Planificar i regenerar l'espai públic posant al centre la vida, les cures i la salut. Garantir un entorn accessible, segur, verd i resilient que fomenti la convivència.

Parlem de:

— Ordenar **l'espai urbà** atenent les cures i la conciliació, l'accessibilitat, la trobada, el joc i la seguretat, amb perspectiva inclusiva i de gènere. Regenerar entorns vulnerables per reduir la segregació, que garanteixin espais de convivència cohesionadors.

— Crear una **xarxa d'itineraris segurs**, que fomentin l'autonomia d'infants i adolescents, i que també seran d'interès per a gent gran i persones amb diversitat funcional.

— Transformar l'espai públic en un **refugi** de salut i benestar davant l'emergència climàtica, que permeti que l'entorn sigui realment espai d'aprenentatge i de gaudi.

12
Adequació d'equipaments i serveis municipals

Liderar una gestió integral que combini el manteniment eficient i la transició energètica amb projectes funcionals centrats en la qualitat educativa, la inclusió i les cures.

Parlem de:

— Vetllar pel **manteniment, la reforma i l'eficiència energètica de centres educatius**, garantint la seguretat, la salubritat i el confort per a l'aprenentatge.

— Exercir la responsabilitat municipal sobre les escoles municipals i altres equipaments i serveis, com a recursos educatius públics de qualitat. Dotar-les d'instruments de **planificació** estratègica dels àmbits pedagògics i de gestió econòmica que siguin garantia de qualitat i d'inclusió.

— Gestionar la **xarxa d'equipaments** educatius, cívics, culturals i esportius com a espais educadors, oberts i de cohesió.

— Promoure **espais i processos** d'aprenentatge equitatius, inclusius i de qualitat i evitar la segregació educativa.

13
Sostenibilitat

Afrontar l'emergència climàtica renaturalitzant la ciutat, accelerant la transició energètica, transformant la mobilitat i impulsant l'educació ambiental, l'economia circular i el consum responsable.

Parlem de:

— Impulsar activitats educatives, projectes d'aprenentatge servei i ciència ciutadana que impliquin als centres educatius i a la ciutadania en la resolució de **reptes climàtics locals**, i accelerar la transició ecològica des de la participació.

— **Sensibilitzar i educar** en la protecció del patrimoni natural, la biodiversitat i els espais agraris com a béns comuns essencials.

— Impulsar la **descarbonització dels centres educatius i altres equipaments municipals**.

— Promoure la rehabilitació i l'eficiència energètica del parc d'habitatge per garantir el confort tèrmic i reduir el consum, assegurant el dret a una llar digna i sostenible en la qual qualsevol infant, adolescent i jove pot desenvolupar el seu procés d'aprenentatge.

— Impulsar l'educació pel consum de proximitat, conscient, just i sostenible.

Al servei integral de les persones

L'objectiu és garantir el desenvolupament integral, l'autonomia i la dignitat de totes les persones per construir una comunitat cohesionada i una ciutadania activa i democràtica que no deixi ningú enrere.

14
Promoció de la salut

Els pobles i ciutats educadors vetllen pel creixement integral i saludable de totes les persones, fomentant el benestar físic, emocional i psíquic.

Parlem de:

— Promoure el **benestar emocional** i vetllar per la **salut mental** en l'àmbit comunitari, especialment entre infants, adolescents i joves, per garantir la permanència en els processos d'aprenentatge.

— Garantir **l'educació afectivosexual** de qualitat per promoure relacions sanes, lliures i respectuoses, i prevenir les violències masclistes i les conductes de risc.

— Capacitar infants, adolescents i joves, així com les famílies i la comunitat en l'autonomia, el pensament crític i en l'ús saludable, ètic i equilibrat de les **tecnologies** de la relació, la informació i la comunicació (TRIC).

— Promoure hàbits que generin **benestar al llarg de la vida**: l'activitat física regular, el descans, la cura del propi cos i l'alimentació saludable. Potenciar els menjadors escolars com a espais d'adquisició de pautes nutricionals saludables.

— Universalitzar els **serveis de cura i conciliació** (acollides, espais de criança...) per reduir la sobrecàrrega familiar i de gènere.

15
Formació d'agents educatius

Capacitar i acompanyar el conjunt d'agents educatius per enfortir la seva funció pedagògica, millorar la criança i garantir una mirada educadora compartida al municipi.

Parlem de:

— Oferir espais de **formació i suport a les famílies** per enfortir les capacitats de criança positiva i acompanyament escolar en les diferents etapes vitals. Donar eines per a la participació activa a la comunitat educativa.

— Capacitar les **Associacions de Famílies d'Alumnes** (AFA) i famílies en general perquè esdevinguin agents de participació als centres. Promoure el seu rol com a nodes connectors entre el centre educatiu, el barri i les famílies.

— Formació **d'agents educatius del lleure, l'esport i la cultura**. Reconèixer i formar els agents de l'educació no formal (lleure, foraescola...) com a peces clau de l'Ecosistema Educatiu Local. Garantir que disposin d'eines pedagògiques per fomentar valors, la inclusió, la intervenció educativa i la detecció de situacions de risc.

— Formar el **personal municipal** que atén a la ciutadania i, molt especialment, la policia local i protecció civil perquè incorporin la mirada educadora, la mediació i l'atenció a la diversitat en la seva actuació diària.

— Capacitar **referents i xarxes comunitàries** perquè puguin desenvolupar de forma activa un rol educatiu informal.

16
Orientació i inserció laboral inclusiva

Garantir a tota la ciutadania el dret a un projecte de vida digne mitjançant l'orientació i l'acompanyament a la trajectòria educativa. Promoure una inserció laboral inclusiva i lliure d'estereotips de gènere, i alinear el talent local amb les necessitats del teixit productiu.

Parlem de:

— Desplegar un **sistema local d'orientació** i acompanyament a la trajectòria educativa (com per exemple el model SLOATE impulsat per la Diputació) per garantir l'èxit de les trajectòries educatives des de la prevenció i l'atenció a l'absentisme escolar, la lluita contra l'abandonament escolar prematur, l'acompanyament a les transicions educatives i la promoció de noves oportunitats educatives.

— Disposar d'una **oferta de recursos i serveis educatius** adequada i suficient per garantir l'orientació i acompanyament a la trajectòria educativa.

— Potenciar les **escoles municipals de persones adultes** (EMPA) i els serveis locals com a punts d'orientació i accés al Sistema de Formació i Qualificació Professionals de Catalunya (FPCAT). Facilitar l'acreditació de competències professionals adquirides per l'experiència i promoure la requalificació per millorar l'ocupabilitat i l'adaptació a les demandes del mercat de treball.

— Garantir orientació laboral i vetllar per oferir itineraris d'inserció específics per a col·lectius vulnerables, fomentant les **Oficines tècniques laborals.**

— Fomentar la cultura emprenedora des de la infància (a través de projectes com el **CuEmE**).

— Facilitar el desplegament de la **FP Dual.**

17
Inclusió i cohesió social

Garantir el dret a la ciutat i la cohesió social mitjançant polítiques d'acció comunitària que combatin l'exclusió i la segregació. Promoure la interculturalitat, la convivència pacífica i l'equitat territorial, i assegurar un entorn lliure de violències i discriminacions on tota la ciutadania tingui les mateixes oportunitats de desenvolupament.

Parlem de:

— Assegurar **l'acollida i la inclusió** de persones nouvingudes al municipi i facilitar-ne la incorporació a la vida local i, especialment, als centres educatius i entitats i equipaments de lleure i foraescola.

— Vetllar per **l'acció comunitària** i inclusió social, recolzant i acompanyant situacions de segregació educativa i residencial.

— Integrar figures com **educadors de carrer** o educadors esportius per enfortir la cohesió social i territorial.

— Promoure la **mediació** i la resolució pacífica de conflictes com a eines de cohesió i d'educació per a la ciutadania.

18
Corresponsabilitat contra les desigualtats

Liderar un pacte de corresponsabilitat interadministrativa, amb els agents educatius i la societat civil per combatre les desigualtats estructurals. Articular polítiques que eliminin les barreres econòmiques, educatives i territorials, i que garanteixin els drets bàsics i l'èxit educatiu i vital de tota la ciutadania perquè ningú quedi enrere.

Parlem de:

— Assegurar la cobertura de les **necessitats bàsiques** (alimentació, habitatge, subministraments) com a condició prèvia per a la vida digna i l'aprenentatge.

— Vetllar per **l'equitat en l'accés** a l'educació i la lluita contra la segregació educativa, garantint la igualtat d'oportunitats dins i fora de l'escola. Valorar mecanismes d'accessibilitat econòmica i cultural com ajuts o tarifació social i comunicació ajustada a la població destinatària en aspectes com transport, materials, extraescolars i activitats d'estiu, accés a centres municipals, entre altres.

— Vetllar per garantir una **mobilitat equitativa** que superi la diversitat geogràfica i de serveis del territori, facilitant l'accés a la postobligatòria i activitats extraescolars i d'estiu.

19
Promoció de l'associacionisme i el voluntariat

Enfortir el teixit associatiu com a agent educador clau. Fomentar l'associacionisme i el voluntariat com a formes de corresponsabilitat cívica obertes a tota la ciutadania, i generar cohesió social i sentit de pertinença, aprenentatge democràtic i promoció del rendiment acadèmic.

Parlem de:

— Promoure el **voluntariat i la participació i implicació** en entitats del territori, com a fonament de l'educació per a la ciutadania, el sentit de pertinença i la cohesió social.

— Enriquir les experiències educatives, **el currículum i la connexió dels centres educatius** amb el territori en col·laboració amb les entitats. Impulsar programes de servei comunitari i d'aprenentatge servei i les comunitats d'aprenentatge que faciliten l'accés del veïnatge al centres educatius.

20
Educació per una ciutadania democràtica i global

Capacitar la ciutadania per comprendre la complexitat del món actual i participar-hi activament des dels valors de la democràcia, la pau i la justícia social. Fomentar una consciència crítica que connecti la realitat local amb els reptes globals (Agenda 2030), promovent la corresponsabilitat en la construcció d'un món més just i sostenible.

Parlem de:

— Promoure el coneixement i la defensa activa dels **Drets Humans** i dels Drets dels infants i adolescents com a marc ètic irrenunciable. Educar en la cultura de la pau, la justícia social, la resolució no violenta de conflictes, les pràctiques restauratives, la memòria històrica i els valors democràtics.

— Fomentar l'aprenentatge vivencial de la **democràcia** més enllà del vot. Impulsar espais de laboratori democràtic on infants, adolescents, joves i adults practiquin el diàleg, la negociació, la presa de decisions col·lectiva i la responsabilitat envers el bé comú.

— Promoure el **pensament crític**, el debat i la capacitat d'anàlisi i argumentació davant les inèrcies del mercat o la tecnologia, per fer front a la manipulació, la desinformació i els discursos d'odi. Promoure espais de debat, filosofia i reflexió em què tota la ciutadania pugui participar. (Elements repetits al principi 7 Accés a la informació).

— Impulsar programes d'Educació per a la **Ciutadania Global** que sensibilitzin sobre els grans reptes planetaris (emergència climàtica, desigualtats nord-sud, energies, accés a recursos...) i promoguin la solidaritat internacional i el compromís actiu amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

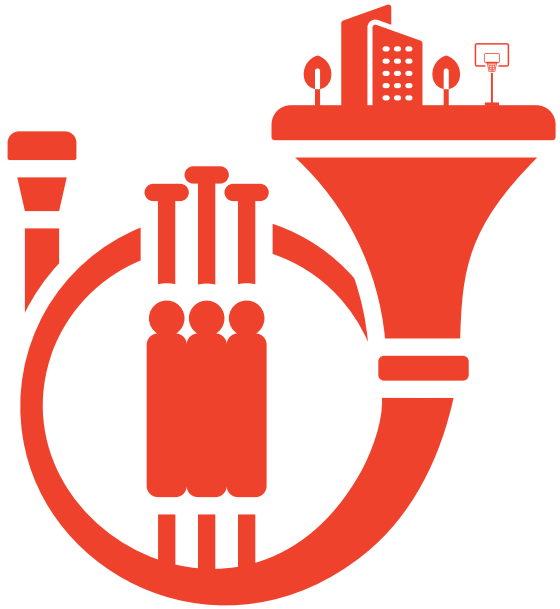

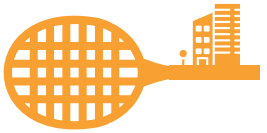

Diputació Barcelona | Àrea d'Educació